

УКРАЇНА
ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ
ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
З ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

ВИСНОВОК

09 червня 2015 року

Київ

№49/02-15

Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – Комісія) у складі головуючого – Мойсика В.Р., членів Комісії – Варишка П.В., Галабали М.В. (доповідача), Лавренюка М.Ю., Первомайського О.О., Смирнової К.І., Соловйової М.М., Титаренка М.М., Черевко А.О., Юзькової Т.Л., розглянувши матеріали перевірки щодо судді Деснянського районного суду міста Києва Котовича Олександра Леонардовича,

ВСТАНОВИЛА:

Згідно зі статтею 2 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» до Комісії звернувся заступник Генерального прокурора України Бачун О.В. із заявою про порушення суддею Деснянського районного суду міста Києва Котовичем Олександром Леонардовичем норм законодавства України під час прийняття рішення про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка була учасником масових акцій протесту.

У заяві до Комісії заявник посилається на те, що слідчим суддею Котовичем О.Л. вчинено дії, які викликають сумнів у його безсторонності, об'єктивності та неупередженості при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відносно Немченкова Григорія Васильовича як особи, що підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України (організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях, які призвели до загибелі людей або інших тяжких наслідків).

Зокрема, заявник вважає, що слідчий суддя Котович О.Л. при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не дотримався вимог статті 183 Кримінального

процесуального кодексу України (далі – КПК України), а саме тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 зазначеного Кодексу.

На засіданні Комісії 9 червня 2015 року інтереси судді Котовича О.Л. представляв адвокат Михальський Ю.А.

Проведеною перевіркою встановлено таке.

24 січня 2014 року слідчий суддя Деснянського районного суду міста Києва Котович О.Л. постановив ухвалу, якою задовольнив клопотання старшого слідчого СВ Деснянського РУ ГУ МВС України в місті Києві Бабкіна О.А., погоджене прокурором прокуратури Деснянського району міста Києва Щebetуном В.В. про застосування до підозрюваного Немченкова Г.В. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в рамках кримінального провадження № 12014100000000268, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань 24 січня 2014 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 КПК України та застосував запобіжний захід у вигляді тримання під вартою до 21 лютого 2014 року (матеріали № 754/1229/14-к).

Згідно з мотивувальною частиною ухвали Немченков Г.В. підозрюється у кримінальному правопорушенні, передбаченому частиною другою статті 294 КК України, яке полягає в активній участі у масових заворушеннях, що супроводжувались насильством над особами, опором представникам влади із застосуванням предметів, які використовувались як зброя, і потягла за собою тяжкі наслідки 22–23 січня 2014 року на вул. Грушевського поряд із стадіоном «Динамо» в м. Києві. Суддя вказав, що прокурор при розгляді клопотання довів обставини, передбачені пунктами 1, 2, 3 частини першої статті 194 КПК України, і тому до підозрюваного не може бути застосований більш м'який запобіжний захід, оскільки жоден з них не може запобігти доведеним під час розгляду ризика. Також вказано, що передбачених ст. 183 КПК України перешкод для застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою немає.

Вказана ухвала суду була оскаржена в апеляційному порядку захисником Поліщуком Д.І. 05 лютого 2014 року ухвалою апеляційного суду міста Києва у складі суддів Єфімової О.І. (головуючої), Барташук Л.В., Беця О.В. рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Як вбачається з клопотання про обрання міри запобіжного заходу від 24 січня 2014 року обґрунтованість підозри доводилася старшим слідчим СВ Деснянського РУ ГУ МВС України в м. Києві Бабкіним О.А. шляхом посилення на покази свідків – працівників БМОП «Беркут» Медюка О.В. та Попченка М.П. Допит цих свідків був здійснений слідчим Печерського РУ ГУ МВС України в м. Києві Писаренком Є.Г. При цьому в протоколах допиту даних свідків від 23 січня 2014 року не вказано номерів кримінального провадження, в межах якого проводилися слідчі дії. В матеріалах судового провадження № 754/1229/14-к відсутні будь-які документи, які підтверджують, що Печерське РУ ГУ МВС України в м. Києві є органом, уповноваженим на проведення досудового розслідування стосовно Немченкова Григорія

Васильовича.

Таким чином, вказані вище докази були отримані стороною обвинувачення всупереч порядку, передбаченому КПК України, а відтак в силу статей 86, 87, 177 КПК України є недопустимими і такими, що не можуть свідчити про існування обґрунтованої підозри щодо вчинення кримінального правопорушення Немченковим Г.В. Тим самим суддя Котович О.Л. не врахував вимоги пункту 175 рішення Європейського суду з прав людини від 21 квітня 2011 року у справі «Нечипорук і Йонкало проти України», відповідно до якого термін «обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення (рішення у справі «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства» від 30 серпня 1990 року, п. 32, Series A, № 182), а також пункт 1 частини першої статті 178 КПК України, згідно з яким слідчий суддя при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу зобов'язаний оцінити вагомість наявних доказів про вчинення підозрюваним кримінального правопорушення.

Окрім того, відповідно до протоколу допиту підозрюваного від 23 січня 2014 року вказано, що Немченкову Г.В. роз'яснено, що його викликано для дачі показань у зв'язку з вчиненням ним кримінального правопорушення за ознаками злочину, передбаченого частиною першою статті 309 КК України, хоча згідно з повідомленням про підозру дана особа підозрювалася у вчиненні правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 КК України.

Також Комісією встановлено, що у протоколі затримання підозрюваного не зафіксовано фактичний час його затримання, як того вимагають приписи частини п'ятої статті 208 КПК України та пункту 4 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року № 511-550/0/4-13. Пунктом 125 рішення Європейського суду з прав людини від 25.05.1998 р. у справі «Курт проти Туреччини» передбачено, що недокументування таких відомостей, як дата, час і місце затримання особи, її ім'я, підстави для затримання та ім'я особи, яка здійснює затримання, має вважатися таким, що суперечить вимозі законності і самій меті ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У листі № 511-550/0/4-13 Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ зауважив, що, вирішуючи питання про застосування, продовження, зміну або скасування запобіжного заходу при розгляді відповідних клопотань, слідчий суддя, суд щоразу зобов'язаний, серед іншого, ретельно перевіряти дотримання уповноваженими органами вимог статей 207 – 213 КПК у випадках затримання особи без ухвали слідчого судді, суду.

Пунктом 4 частини першої статті 196 Кримінального процесуального кодексу України передбачено, що в ухвалі про застосування запобіжного заходу слідчий суддя зазначає докази, які обґрунтовують відповідні обставини. Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 372 КПК України в мотивувальній частині ухвали зазначаються встановлені судом обставин із посиланням на докази. Проте в ухвалі від 24 січня 2014 року жодний доказ не згадується взагалі.

У своїх поясненнях слідчий суддя Котович О.Л. зазначив, що ухвала була винесена з дотриманням вимог статей 196, 197 КПК України, публічно оголошена в залі суду і її копія вручена підозрюваному.

Разом з тим доводи і твердження судді не спростовують вчинених ним порушень закону, які знайшли своє підтвердження під час проведення Комісією перевірки.

Частиною першою статті 29 Конституції України передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Відповідно до статті 370 КПК України судові рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим.

З огляду на вищевикладене, обрання відносно Немченкова Г.В. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою суперечить нормам Конституції України, Кримінальному процесуальному кодексу України, Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини.

Як вказано у постанові Пленуму Верховного Суду України року № 8 «Про незалежність судової влади» від 13.06.2007, суди та судді у своїй діяльності не завжди керуються виключно Конституцією та законами України, піддаються протиправному впливу посадових осіб органів державної влади, суб'єктів політичної діяльності, допускають безкарне втручання у вирішення судових справ, що завдає істотної шкоди демократичному конституційному ладу, правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави.

Відповідно до частини першої статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції, яка діяла на час розгляду справи судом) допущення суддею істотних порушень норм процесуального права при здійсненні правосуддя є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності.

На підставі викладеного, керуючись статтею 7 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та пунктами 4.1, 6.9 Регламенту Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, Комісія

УХВАЛИЛА:

визнати наявність підстав для притягнення судді Деснянського районного суду міста Києва Котовича Олександра Леонардовича до дисциплінарної відповідальності та направити висновок з матеріалами перевірки до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Головуючий:

В.Р. Мойсик

Члени Комісії:

П.В. Варишко

М.В. Галабала

М.Ю. Лавренюк

О.О. Первомайський

К.І. Смирнова

М.М. Соловйова

М.М. Титаренко

А.О. Черевко

Т.Л. Юзькова